

ٻالڪ ڪتاب ماڻها
ڏاڪو: ٻيون

ايسپ جون آکاڻيون

”ايسپ پنهنجا تجربا، صلاحون ۽ هدايتون اهڙين آکاڻين جي صورت ۾
پيش ڪيون جي ٻارن، جوانن، ٻين، عالمن ۽ اڻ پڙهيلن کي هڪجهڙو
لطف ڏين ٿيون. ايتري قدر جو دنيا جي مشهور فيلسوف سقراط به نظر بنديءَ
جي زماني ۾ پنهنجي مطالعي لاءِ هن ئي ڪتاب کي پسند ڪيو.

اهو ئي سبب آهي جو هر ملڪ جي اسڪولي نصاب ۾ ايسپ جي آکاڻين
کي ڪثرت سان شامل ڪيو ويو آهي. سنڌيءَ جي درسي ڪتابن ۾ پڻ اهي
آکاڻيون وڏو حصو وارين ٿيون.

اميد ته سنڌي ادب جي قدردانن ۾ هن ڪتاب کي عام - پسند معيار ملندو.

محمد ابراهيم جويو

ورتل: ايسپ جون آکاڻيون سنڌي ادبي بورڊ، حيدرآباد، 1966ع

ليکڪ: ايسپ
مترجم: ننديرام فيراڻي

Phoenix Books

C-73, GMB Colony, Qasimabad,
Hyderabad, Sindh, Pakistan.
Ph.00-92-22-2655021,
E-mail: trdsindh@yahoo.com

ایسپ جون آکاڻيون

ليکڪ

ایسپ

مترجم

ديوان ننديرام ميراڻي سيوهاڻي

فينيڪس بڪس، حيدرآباد

ٻه اکر

حق ۽ واسطا اداري وٽ محفوظ

سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪيترائي ٻاراڻا ڪتاب شايع ٿي رهيا آهن. پر پوءِ به هڪ اهڙي ڪتابي سلسلي جي اشد ضرورت هئي، جيڪو ٻارڙن جي ذهنن جي منظر ۽ با ترتيب آبياري ڪري سگهي.

فينيڪس بڪس ٽيم وٽ ڪافي عرصي کان هڪ اهڙي ڪتابي سلسلي شروع ڪرڻ جي رٿا هئي، جنهن تحت ٻارڙن جي نه رڳو تعليم ۽ تربيت ڪري سگهجي، پر کين مستقبل جي للڪارن لاءِ به تيار ڪجي.

ڄاڻايل ٻاراڻي ڪتابي رٿا کي هڪ مقصد هيٺ ٽن ڏاڪن ۾ ورهايو ويو آهي. پهرئين ڏاڪي ۾ ٽئين کان پنجون درجو ٻئين ڏاڪي ۾ ڇهين کان اٺون درجو ۽ ٽئين ڏاڪي ۾ نائين کان ڏهون درجو شامل آهن. هن ٻئي ڏاڪي ۾ ايسپ جي جڳ مشهور ڪتاب ”ايسپس فيبلز“ جو ترجمو بعنوان ”ايسپ جون آڪائيون“ پيش ڪري رهيا آهيون.

هي ڪتاب دنيا جي هر ٻوليءَ ۾ موجود آهي. هن ڪتاب جا ڪيترائي ڇاپا سنڌي ادبي بورڊ پاران پڻ اچي چڪا آهن، جنهن مان خود ڪتاب جي مقبوليت جو اندازو لڳائي سگهجي ٿو. هي ڪتاب هن وقت به ٻارن ۽ وڏن جو دلچسپ ڪتاب آهي. مٿي ذڪر ڪيل رٿا تحت ٽنهي ڏاڪن هيٺ ٽن موضوع متعارف ڪيا ويندا جيئن: فطرت، فطري لقاء، سنڌ شناسي، آڪائيون، ماحوليات، صحت ۽ صفائي، رياضي، فلسفو اڳواڻ ۽ شاعري وغيره.

هن رٿا هيٺ ٻاراڻي ادب جا شاهڪار ڪتاب ترجمو ڪري ٻارن لاءِ شايع ڪيا ويندا ته جيئن هو شعوري طرح دنيا جي ٻارن سان ڪلهوڪلھي ۾ ملائي سگهن. ان کانسواءِ سنڌ جون ٻاراڻيون لوڪ ڪهاڻيون پڻ شايع ڪيون وينديون ته جيئن ٻار پنهنجي ثقافت، علم ۽ ادب کان به واقف ٿي سگهن.

روزينا جوڻيجو

فينيڪس بڪس

حيدرآباد

ڪتاب جو نالو	:	ايسپ جون آڪائيون
موضوع	:	ٻاراڻو ادب
ليکڪ	:	ايسپ
مترجم	:	ديوان ننديرام ميراني سيوهاڻي
ڪمپوزنگ ۽ لي آؤٽ	:	فينيڪس بڪس ٽيم
سرورق ۽ خاڪا	:	پلي مور انڪارپوريشن، آمريڪا جي ٿورن سان
ڇاپيندڙ	:	پلي مور انڪارپوريشن، آمريڪا [انگريزي ڇاپو 2008ع]
	:	پهريون سنڌي ڇاپو، 1854ع ديوان ننديرام ميرانيءَ
	:	ايس. اسسٽنٽ ڪمشنر سنڌ جي سهڪار سان
	:	اردشير پارسي جي پريس مان ڇپايو
	:	فينيڪس بڪس، حيدرآباد. [سنڌي ڇاپو 2011ع]
ڳاڻيٽو	:	1000
قيمت	:	70 روپيا

All rights reserved

Title	:	Aesop's Fables
Author	:	Aesop
Translated by	:	Dewan Nandiram Mirani Sehrawani
Composing & layout	:	Phoenix Books Team
Published by	:	Playmore Inc., USA [English Edition 2008]
	:	1 st Sindhi Edition was compiled and printed by Dewan Nandiram, with the cooperation of Sindh Govt. It was printed at Ardaseer Rustumjee's Press, Karachi
	:	Phoenix Books, Hyderabad. (Sindhi Edition 2011)
Copies	:	1000
Price	:	Rs. 70

آکاڻي ڳيري ۽ ماڪوڙيءَ جي

هڪڙي اُڃايل ماڪوڙي تلاءَ تي پاڻي پيئڻ وڃي هئي. سا انهيءَ پاڻي ۾ ڪري وهڻ لڳي. اها هڪڙي ڳيري ڏٺي، تنهن کي دل ۾ رحم پيو. تڏهن پنهنجي چهن سان هڪڙو وڻ جو پن چني پاڻيءَ ۾ کڻي وڌائين. جنهن تي چڙهي اها ماڪوڙي تري ٻاهر نڪتي. تنهن کانپوءِ هڪڙي ڏينهن ڇا ٿيو جو اهوئي ساڳيو ڳيرو هڪڙي هنڌ ويٺو هو. اوچتو اُتي هڪڙي شڪاريءَ بيٺي ڄار وڌو. ان جي انهيءَ ماڪوڙيءَ کي خبر پئجي ويئي، تنهن وڃي ان شڪاريءَ جي پير ۾ ڇڪو وڌو. ڇڪ جي سور کان هن جيتري ڀر هٿ پير هنيا، تيتري ۾ ڳيرو خبردار ٿي اڏامي ويو.

One good turn deserves another.

آکاڻي هڪڙي گني ۽ هڪڙي ڊيگڙي جي

هڪڙو نگر جو گنو ۽ هڪڙو پتل جو ڊيگڙو ٻئي سمنڊ جي
ڪنڌيءَ تي رکيا هئا. اوچتو سمنڊ جي لهر آئي، جنهن ۾ ڀر ٻئي
وهي هليا. گني کي اهو ڏٺو ته متان ڀڄي پوان! پر ڊيگڙي
چيس ته ”ڀڄ نه آءُ توکي سنڀاليندس!“ گني ورندي ڏني
”جيڪڏهن منهنجو عرض قبول ڪريو ته ڀلائي ڪري مون کان
پاسو ڪريو: چو ته ته مون کي ڏاڍو ڏپ ٿو ٿئي ڪٿي وهڪرو مون
کي توهان ڏانهن يا توهان کي مون ڏانهن نه اچي، ٻنهي حالتن ۾
خطرو مون کي آهي، توهان لاءِ ته خير آهي. مهرباني ڪري مون ڏي
نه اچجو!“

*Too-powerful neighbors should be avoided,
for in a quarrel, the weaker suffers.*

آکاڻي بيمار هرڻيءَ جي

هڪڙي هرڻي بيمار ٿي پيئي، جنهن ڪري جهنگ ۾ هڪ گاهه وارو
هنڌ ڳولي، ان تي لپتي پيئي ته جيئن آسانيءَ سان گاهه کائي سگهي.
هن هرڻيءَ جي پنهنجي پاڙيسرين سان چڱي هلت هئي، انڪري
سڀ جانور کيس پڇڻ لاءِ ايندا هئا. پر اهي به گاهه وارو هنڌ ڏسي
ڪجهه نه ڪجهه گاهه کائي هليا ويندا هئا. جنهنڪري آهستي
آهستي اتان گاهه ختم ٿي ويو: نتيجو اهو نڪتو جو هرڻي
بيماريءَ مان ته چڱي پلي ٿي، پر کاڌي کڻڻ سبب ڳري مري ويئي!

❦❦❦

Thoughtless friends can be as bad as enemies.

آکاڻي نمبر ۽ ستر جي

ڪنهن درياھ جي ڪپ تي، هڪڙو وڏو نم جو وڻ بيٺو هو. سو طوفان جي جهوٽي ۾ ڪري پيو ۽ وهڪري ۾ لڙهي هليو. وڻ جا ڌار هڪڙي ستر جي ٻوڙي وٽان اچي لنگهيا، جنهن کي طوفان ۾ گجهه ٿيو ٿي نه هو. تڏهن نم اچرج ۾ اچي ستر کان پڇيو ته ”اڙي، تون هن طوفان مان ڪيئن بچي وئين، جنهن طوفان مون جهڙي وڏي وڻ کي پاڙڻن پٽي ڇڏيو؟“ اُن تي سر ورائي ڏني ته ”دوست، اسان ٻنهي ۾ زمين آسمان جو فرق آهي جڏهن واءِ ايندو آهي، تڏهن آءٌ نيمي بيهندو آهيان، ۽ ڄاڻندو آهيان ته ڏاڍي جي اڳيان اسان جي هلندي ڪانهي، ۽ تون پنهنجي زور تي ڀروسو رکي بيٺو ٿي رهندو آهين.“

It's better by far to bend than to break.

آگاهي شڪاري ۽ شينهن جي

هڪڙي پڪي شڪاريءَ، جهنگ ۾ وڃي اهڙيءَ ڏاهپ سان تير هنيا جو ڪيترا جانور مري پيا ۽ ڪيترا ٻچي ويا. سمورا جانور ڊپ ۾ وڪوڙجي، بچاءُ خاطر، ڪنهن گهاٽي جُهڳٽي ۾ لڪي وڃي ويٺا، اُتي هڪ شينهن بهادر بنجي ڪين چوڻ لڳو: ”چو ٿا ڊجوا آءُ اڪيلو ئي دشمن سان وڙهندس. ۽ اُن کان اوهان جو بدلو پنهنجي طاقت سان وٺندس.“ شينهن پٽاڪون هڻي ٻچ ڪي ٿيرائي لڪاءُ ڪڍيا، ۽ جوش مان ڌرتيءَ کي کوٽڻ لڳو اوچتو هڪ تير جي جهنب اچي سندس پاسراڻيءَ ۾ چُپي شينهن، سُور کان خوفناڪ رڙي ڪري، ڏندن سان تير ڪڍڻ جي ڪوشش ڪرڻ لڳو. اهو ڏسي، هڪ گدڙ ويجهو اچي ڪيس طنز مان پڙڪائڻ لڳو ته ”ڪنهن کي طاقت آهي، جو تو جهڙي سورهيءَ ۽ بهادر جانور کي ڦٽي؟ تون بهادر ٿي پنهنجي دشمن جو مقابلو ڪر!“

*Give a wide berth to those who
can do damage at a distance.*

آکاڻي بين وڄائيندڙ مهاڻي جي

هڪڙي مهاڻي کي بين وڄائڻ سان ڏاڍي محبت هئي. هڪ ڏينهن، درياھ ۾ مڇيون ڏسي، بين وڄائڻ لڳو ته من اهي سندس بين جي آواز تي ٿپو ڏيئي اچي ڪنڌيءَ تي پون، ۽ نچن ٿين، پر سندس خواهش پوري ٿي نه سگهي. ان ڪري، ڪجهه دير کان پوءِ هڪ چار ڪٽي، درياھ ۾ وڌائين ۽ مڇين کي ڪٽي ڪنڌيءَ ڏي چڪيائين، ته مڇين سان پر جي آيو. ان وقت مڇين کي ٽپندو ۽ ٿٽڪندو ڏسي، کلي چوڻ لڳو: ”جڏهن بين پئي وڄايم، تڏهن ته اوهين به نه ٿي نچيون، پر هاڻي ته اوهان جو نچڻ مون کي به ڪونه ٿو وڻي!“

The whole world doesn't dance to our own tune.

آکاڻي ڪانو ۽ گهگهيءَ جي

هڪ اڃايل ڪانو پري کان هڪڙي گهگهيءَ کي ڏسي خوش ٿيو ۽ تڪڙو اڏامي ان وٽ آيو. پر ويجهو اچي ڏٺائين ته پاڻي ته انهيءَ جي بنهه تري ۾ آهي هن گهگهيءَ پاڻ کي جُهڪايو. پر پاڻيءَ کي پهچي نه سگهيو. تڏهن گهگهيءَ کي اوندي ڪرڻ جو ارادو ڪيائين، پر ايتري طاقت ڪانه هيس. نيٺ، ويچار ڪري ويجهڙائيءَ مان گهگهيءَ ڏانهن ڇوڻي آيو. هڪڙي هڪڙي گهگهيءَ ۾ وجهڻ لڳو انهيءَ ڏاهپ سان، پاڻي گهگهيءَ جي ڪنن تائين اچي پهتو ان ريت پنهنجي اُچ لٽائين.

Necessity is the mother of invention.

آکاڻي سمن ۽ ڏيڏرن جي

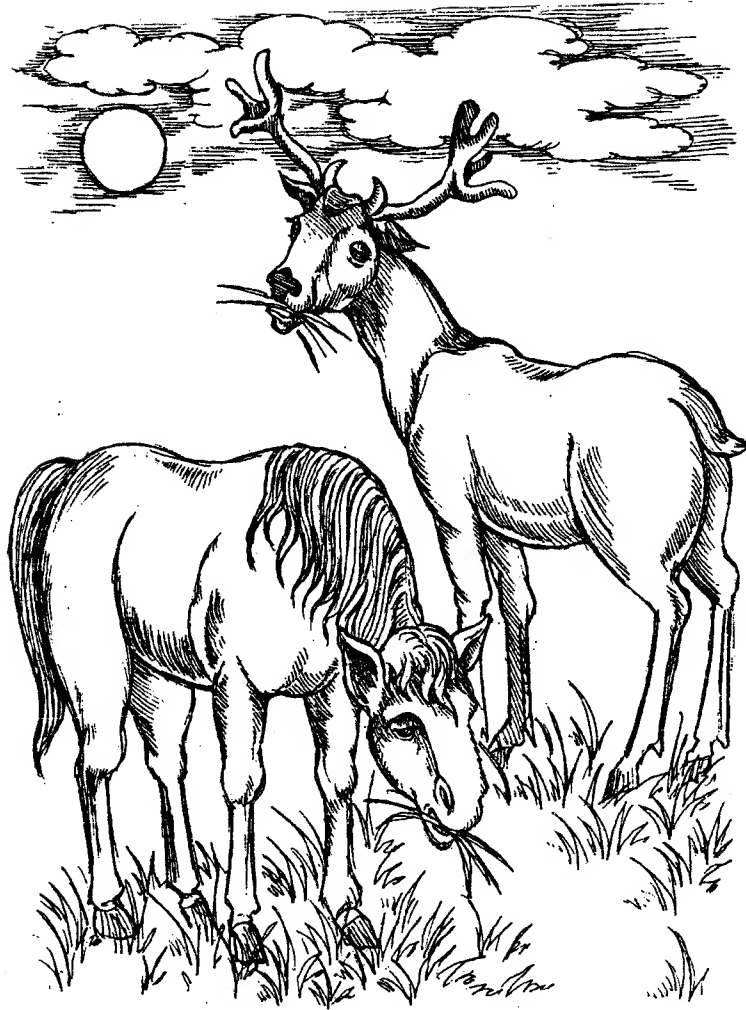
هڪڙي ڏينهن، سخت طوفان ۾ هڪ ٻيلي ۾ وڻ ۽ ٻوٽا ڏاڍو پئي لڏيا، ۽ پنن کڻي پئي ڪٽي، انهيءَ گوڙ تي، ٻيلي جا سڀا ويچارا ڏاڍا اچي ڊٺا ۽ هو چرين وانگر ڪڏهن هيڏانهن ته ڪڏهن هوڏانهن، پڇڻ لڳا. پٺيانئون ته ڪنهن جي سهاري ڪيڏانهن نڪري وڃون، متان نياڳ جي ڪري ڪنهن شڪاريءَ جو شڪار نه ٿي وڃون، اهو خيال ڪري، جتان کين ڪا جاءِ ملي، اُتان وٺي پڳا. آخر اچي هڪ نئن تي پهتا. کين نراسائيءَ ايترو ته اچي گهيرو هو جو پٺيانئون ته ڪنهن شڪاريءَ جي شڪار ٿيڻ کان پلو آهي ته پاڻ کي پاڻيءَ ۾ ٻوڙي ڇڏيون. جڏهن نئن جي ڪناري تي اچي پهتا، ته اُتي ڏيڏرن جو ميڙ ڪنڌيءَ تي ويٺو هو اهي سمن کي ڏسي ايترو ته ڊٺا، جو ڏاهپ سان پاڻيءَ ۾ ٽٻي هڻي وڃي تري ۾ ويٺا.

اهو حال ڏسي، هڪ ٻڍي سهي، ٻين کي سڏي چيو ته ”بيهو بيهو مون ڏٺو آهي ته اسان کان سواءِ ٻيا به ڊڄن ٿا، هاڻي اهو مناسب نه آهي، ته اسين هروڀرو ٻين کان پاڻ کي نياڳا سمجهون ۽ ڊڄون، پر اسين ته مصيبت مان عبرت حاصل ڪريون ۽ مشڪلات کي صبر سان سهون.“

There are always others worse off than you are.

آگاهي گهوڙي ۽ هرڻ جي

هڪڙي گهوڙي کي، چرڻ لاءِ ڪافي جهنگ هو جتي گاه به ڏاڍو هو. هڪ هرڻ به اچي ان جهنگ ۾ هريو سوا هو به جهنگ ۾ گاه چرڻ لڳو. گهوڙي کي اها ڳالهه نه وئي، سو هرڻ کان ويڙ وٺڻ لاءِ هڪ ماڻهوءَ کان پڇيائين ته ”هن هرڻ کي سزا ڏيڻ لاءِ تون مون کي مدد ڪري سگهندين؟“

ماڻهوءَ ورائيو ته ”ها، پر شرط آهي ته تون وات ۾ لغام وجهڻ ڏيندين ۽ پنيءَ تي چڙهڻ ڏيندين، ته پوءِ آءٌ هٿيار کڻي، هرڻ کي سزا ڏيندس.“ گهوڙي، ان ڳالهه کي قبول ڪيو ۽ ماڻهو گهوڙي کي لغام ڏئي، سندس پنيءَ تي چڙهي ويٺو اهڙيءَ طرح گهوڙو هرڻ کان وير ته وٺي نه سگهيو، پر هميشه لاءِ انهيءَ ماڻهو جونوڪر بنجي ويو.

Vengeance may be worse than the deed that provoked it.

آکاڻي واتمڙو ۽ بڙ جي وڻ جي

ڪي واٽهڙو اونھاري جي سخت گرميءَ ۾ ڏاڍو تنگ ٿيا. کين اُڃ به اچي ٽپايو. اهڙيءَ حالت ۾ ڀرسان هڪ بڙ جو وڻ ڏٺائون، سو ڊوڙ پائي وڃي وڻ جي چانو هيٺان ويٺا ۽ سمهي آرام ڪرڻ لڳا. واٽهڙو آرام ڪندي چوڻ لڳا ته ”هيءَ بڙ جو نڪمو وڻ ماڻهوءَ کي ڪوبه فائدو ڪونه ٿو ڏئي.“ ان تي وڻ جواب ڏنو ته ”بي شڪرا ماڻهوءَ! اوهان سخت گرميءَ ۽ اُس کان پيڇي اچي منهن جي چانو ۾ سٽا آهيو مون توهان کي چانو ڪري گرميءَ کان بچايو آهي ۽ نڪمو به مون کي ٿا سڏيو.“

Many a service is met with ingratitude.

آڪاڻي ڍڳن ۽ ڪاسائيءَ جي

هڪڙي پيري ڍڳن پاڻ ۾ ٺهراءُ ڪيو ته ”هي ڪاسائي، جيڪي رڳو اسان کي ڳهن پيا، تن کي ضرور ناس ڪنداسين.“ اهو ٺهراءُ ڪري پاڻ ۾ ميٽ ڪري پنهنجي سڱن کي تڪو ڪرڻ لڳا. نيٺ هڪ پوڙهي ڍڳي، جنهن گهڻن سالن کان هڙ ۾ ڪمايو هو تنهن چيو ته ”اي پيارا پاٿرو جيڪي ڪيو ٿا، ان تي ڪجهه سوچيو ڇو ته هي ڪاسائي وري به اسان کي ڪجهه ڏاهپ ۽ ادب سان مارين ٿا، پر جيڪڏهن ڪاساين جي بدران ڪو اڻڄاڻ اسان کي ڳهندو ته اسان جو مرڻ هڪاري ڏکيو ٿيندو. اهو به خيال ڪريو ته جيڪڏهن ڪاسائي نه هوندا، ته به ماڻهو گوشت ضرور گهرندا.“

The enemy you know is better than the enemy you don't.

آکاڻي مهاڻي جي

هڪ ماڻهو مڇي مارڻ لاءِ هڪ نديءَ تي ويو. پنهنجي چار کي پاڻيءَ جي وهڪري ۾ اچائي، پھڻن سان ٻڏي چڙيائين پوءِ پاڻ وري هڪ پاسي بيهي، پاڻيءَ ۾ چار کي لوڏڻ لڳو جيئن ته چار ۾ مڇي ڦاسي. هڪڙو ٻيو ماڻهو جيڪو نديءَ جي ڀرسان رهندو هو، سو اهوڏسي ويجهو آيو. مهاڻي کي ڏوراپو ڏنائين ته ”تون پاڻيءَ ۾ لُپ لُپ ڪري ان کي ميرو ڪري ڇڏين ٿو، ان ڪري هي پاڻي ته پيئڻ جهڙو نه رهندو.“ مهاڻي ورائي ڏني ته ”هيءُ ڪم نٿو وڻئي، ته به کڻي صبر ڪر، ڇاڪاڻ ته اهڙيءَ ريت پاڻي ميرو ڪرڻ سان منهنجو ته پيٽ ڀرجي ٿو.“

Live and let live.

آکاڻي پکين، جانورن ۽ چمڙي جي

ڪنهن زماني ۾ پکين ۽ جانورن جي وچ ۾ ڏاڍي ويڙهه هلندي هئي. چمڙو پنهنجي جسم جي بناوت جي ڪري ڪنهن سان به شريڪ نه ٿيندو هو ۽ ويڙهه کان پري رهندو هو. پر جڏهن جانورن جي سوپ ڏسڻ ۾ آيس، تڏهن هو سندن ڪڙڪ سان جهنگ ۾ گهمڻ لڳو. پر پکين وري ٻئي دفعي جانورن سان لڙائي ڪري سوپ پاتي. تڏهن وري سوپ حاصل ڪندڙن ڏٺو ته چمڙي ساڻن گڏيو وڃي. آخر جلد ئي ٻنهي ڌرين جو پرڇاءُ ٿيو. انهيءَ ڪري چمڙي جي ٻه طرفي هلت ظاهر ٿي پئي. ۽ کيس ٻئي ڌرين ڌڪارڻ لڳيون. اهڙيءَ طرح، چمڙي کي پرڇاءُ کانپوءِ ميڙ مان ڌڪا ڏئي ڪڍي ڇڏيائون. چمڙو جيئن تيئن ڪري لڪي وئي پڳو. انهيءَ ڏينهن کان وٺي، چمڙو سدائين ڪنبن پاسن ۾ لڪندو وڌندو آهي. ۽ اونداهيءَ کان سواءِ ٻين نه ڏيکاريندو آهي.

Don't play both sides against the middle.

آکاڻي هرڻ ۽ ڊاڪ جي ڦل جي

هڪڙي هرڻ جي پويان شڪاري پئي آيا. اُن ڪري تڪڙ ۾ ڪنهن ڊاڪ جي ڦل ۾ لڪي ويٺو شڪارين هرڻ کي نه ڏٺو سي ڀلجي اڳتي لنگهي ويا. هرڻ جو ڏٺو ته هاڻي خطرو ٿري ويو آهي. سو ڦل جي پنن کي کائڻ لڳو جن هن کي لڪايو هو. شڪارين مان هڪڙي شڪاريءَ جو ڦل ۾ کڻي ڪٽي ڇڏي. سو پانيائين ته شڪار اتي آهي انهيءَ ڪري ڦل ۾ تير هڻي هرڻ کي ماري وڌائين. هرڻ پوئين پساهن ۾ ڪنجهندي چيو ته ”مون کي اهو بدلو بي انصافيءَ جو مليو آهي، ڇو ته جنهن ڦل مون کي مشڪل مهل ۾ بچايو هو. ان کي نقصان رسائڻ نه کپندو هو.“

*Ingratitude sometimes brings its
own punishment.*

آکاڻي ڪنجوس جي

هڪڙي ڪنجوس، پنهنجي ملڪيت سوگهي ڪرڻ لاءِ، هر ڪا شي وڪڻي، هڪ وڏي سون جي تسري ٺهرائي، زمين ۾ پوري ڇڏي اهو ڪنجوس، هر روز اها تسري ڏسي، دلجاء پيو ڪندو هو. هن جي هڪ نوڪر جو ڪيس هر روز ائين ڪندو ڏٺو سو پانيائين ته ضرور ڪا ملڪيت هوندي هڪ ڏينهن، جيئن مالڪ گهر مان ٻاهر نڪتو ته نوڪر لالچ ۾ اچي، اها تسري چورائي ڪڍي ويو. ڪنجوس، جڏهن انهيءَ جاء تي سوني تسريءَ نه ڏٺي ته وٺي روئڻ ۽ پٺڻ لڳو. هڪ پاڙي واري کي، جڏهن ساري ڳالهه جو پتو پيو تڏهن چيائين ته ”وڌيڪ ڌڪ نه ڪر، پر انهيءَ جاء تي ڪوپٽر ڪڍي پور ۽ سمجهه ته اُتي سوني تسري پوريل آهي. چو ته توکي انهيءَ سون کي ڪر آڻڻ جو ته ارادو ئي ڪونه هو انهيءَ ڪري جيترو ڪم اها سون جي تسري ڪندي هئي، اوترو اهو پٽر به ڪندو.“

❦❦❦

Unused riches create no good.

آکاڻي بيمار شينهن جي

هڪڙو شينهن، جڏهن پوڙهو ٿيو ته ٻاهر نڪري شڪار لاءِ گهمي ڦري نه پئي سگهيو. انهيءَ ڪري پنهنجي ڏر ۾ ويهي، آهستي آهستي گهٽيل نڙيءَ سان، جانورن کي ٻڌائڻ لڳو ته ”مان ڏاڍو بيمار ٿي پيو آهيان.“ سڀني جانورن جڏهن شينهن جي بيماريءَ جو ٻڌو ته کين شينهن تي ڏاڍو قياس آيو ۽ شينهن وٽ سندس بيماريءَ جي خبر لهڻ ۽ همدردي ڪرڻ لاءِ هڪ ٻئي پٺيان اچڻ لڳا. پوءِ شينهن، پنهنجي ڏر ۾ سولائيءَ سان، جانورن جو شڪار ڪرڻ لڳو. انهيءَ ڪري ٿورن ڏينهن ۾، شينهن متارو ٿي پيو. هڪ ڏينهن هڪڙو لومڙ به بيماريءَ جي ڳالهه کي سچو سمجهي، شينهن کي پڇڻ لاءِ آيو پر ڊپ کان پري کان بيهي پڇيائين ته ”سائين، ڇڱا ڀلا آهيو؟“ شينهن چيس ته ”منهنجا منڙا مائتا، منهنجي طبيعت پڇڻ لاءِ آيو آهي ته پوءِ پري ڇو بيٺو آهين؟ ويجهو اچي، هن نمائي شينهن کي جنهن جي عمر باقي ٿوري وڃي بچي آهي، ان کي ڪن ۾ اچي ڪا دلجاءِ جي ڳالهه ته ٻڌاءِ!“

Your own eyes may be your best witness.

آکاڻي پٺاڪي واتهرڙو جي

هڪڙو ماڻهو جيڪو ڌارين ملڪن ۾ تمام گهڻو گهميو هو. اهو جڏهن موٽي پنهنجي ڳوٺ آيو تڏهن سدائين ڀاڙون هڻندو هو ته ”پاهرين ملڪن ۾ مون ڪافي وڏا ڪم ڪيا هئا!“

هڪڙي ڏينهن پٺاڪ هڻڻ لڳو ته ”مان جڏهن ’فلاڻي‘ ڀيٽ ۾ هئس، ته هڪڙي ڏينهن اهڙو ته عجب جهڙو ٿيو ڏنر، جنهن جهڙو ٿيو ڪير به نه ڏيئي سگهيو ۽ ان ڳالهه جا اکين ڏنا شاهد اڄ به اُتي موجود آهن!“

ٻڌندڙن مان هڪڙي ماڻهوءَ چيو ته ”بيشڪ هوندو پر جيڪڏهن اهو سچ آهي ته هن هنڌ کي ساڳيو ’فلاڻو‘ ڀيٽ سمجهي وري اهو ٿيو ڏيئي ڏيکارا!“

Deeds, not words.

آکاڻي چيتي ۽ تن ڍڳن جي

تي ڍڳا، پاڻ ۾ ڏاڍي محبت سان، گڏجي گهمندا ۽ چرندا هئا. ڪيترائي ڀيرا، چيتي جي نظر هنن تي پوندي هئي، ته سندس دل گهرندي هئي ته انهن مان هڪ جو شڪار ڪجي، پر اڪيلي کي قابو ڪرڻ سولو هو ۽ تن تي حملي ڪرڻ کان چيتو به ڊڄندو هو ۽ سمجهندو هو ته اهي ٽي چٽا مون کان سگهيا آهن. نيٺ جاتائين ته هنن تن ڍڳن تي گڏجي ڪاهه ڪرڻ مشڪل آهي، ان ڪري سُسُ سُسُ ڪري ۽ چُغليون هڻي هنن ۾ ساڙ ۽ نفاق پيدا ڪندو رهيو. چيتي جي انهيءَ ڏاهپ جو نتيجو اهو نڪتو جو ڍڳا پاڻ ۾ رُٿا ۽ نيٺ ڌار ٿي ويا. چيتي جي اٽڪل پوري ٿي. جڏهن ڍڳا هڪ ٻئي کان ڌار ٿي ويا ته هڪ هڪ ڍڳي کي سولائيءَ سان پڪڙي چيري ڦاڙي کاڌائين.

Friends' fights are their enemies' opportunities.

آکاڻي گڏه جي جنهن شينهن جي گل پاڻي هئي.

هڪڙي گڏه شينهن جي گل لڏي سو ان کي پهري پيلن ۽
جهنگلن ۾ گهمي مال جي ڏٺن ۽ چيلن جي چانگن کي ڏيکاريندو
هو آخر هڪڙي ڏينهن پنهنجي ڏٺيءَ کي ڏسي ارادو ڪيائين ته ان
کي به ڏيکارين. پر هن پلي ماڻهوءَ شينهن جي گل کان ٻاهر
نڪتل ڊگها کن ڏسي گڏه کي سڃاڻي ورتو سو هڪ وڏي لٽ
کڻي ارادو ڪيائين ته هٿان ڏسي پر ان سان گڏ چئي ڏنائينس ”تو
جيتوڻيڪ شينهن جي گل پهري آهي پر آهين گڏه جو گڏه!“

Clothes do not make the man.

آکاڻي گڏهه جي پاڇي جي

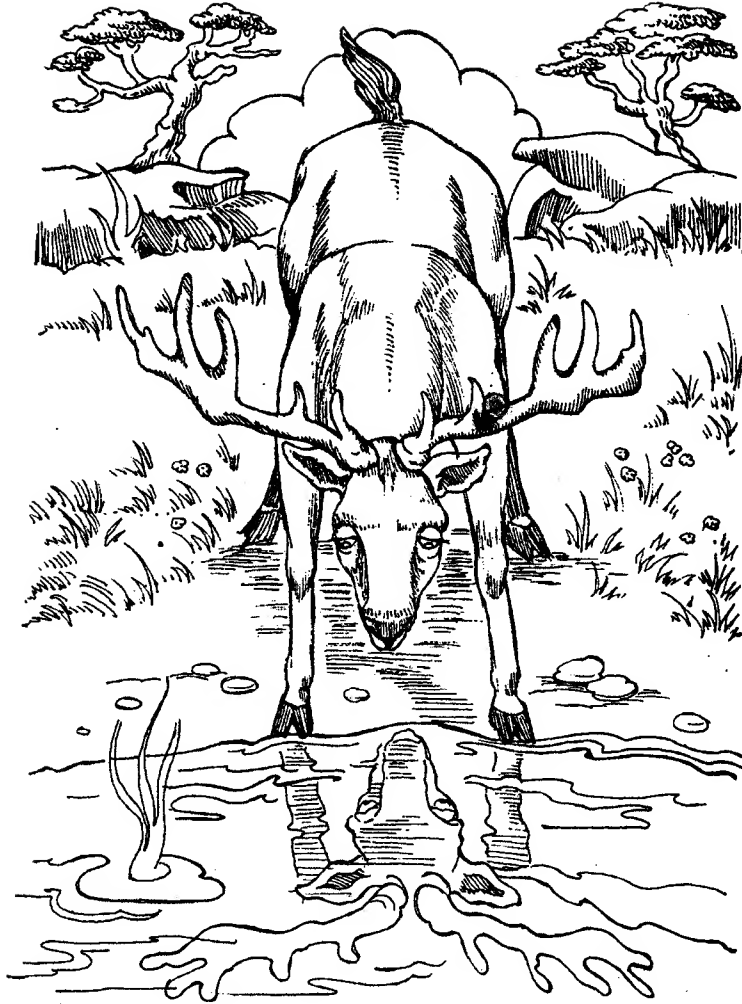
هڪڙي گرم ڏينهن، هڪ جوان پنهنجي ڳوٺ وڃڻ پئي ويو. کيس اچي ٻه ڀيرا ٿيا، تڏهن سج جي گرميءَ هن کي ايترو تنگ ڪيو جو هو پاڙي تي ڪيل گڏهه تان لهي ان جي پاڇي ۾ آرام ڪرڻ لاءِ ويهڻ لڳو ته گڏهه جي مالڪ جي به مرضي ٿي ته 'مان به پاڇي ۾ ويهان'. سو جوان سان جهيڙو ڪرڻ لڳو ته "منهنجو به حق تو جهيڙو آهي!" جوان چيو ته "مون گڏهه پاڙي تي ڪيو آهي، اُن ڪري پاڇي ۾ آءُ ويهندس!" گڏهه واري جواب ڏنو ته "تو گڏهه جو پاڙو برابر ڏنو آهي، پر تو گڏهه جي پاڇي ۾ ويهڻ جي ٻولي ته ڪانه ڪئي هئي!" هي ٻئي چڻا جيئن ئي گڏهه جي پاڇي ۾ ويهڻ لاءِ وڙهي ۽ جهيڙو ڪري رهيا هئا، ته موقعو ڏسي گڏهه ڊوڙي پڇي ويو!

*No situation is so bad it can't
be turned to someone's profit.*

آکاڻي هرڻ جي، جنهن

پاڻيءَ ۾ نهاريو ٿي

هڪڙي هرڻ هڪ صاف پاڻيءَ جي واه تي پئي پاڻي پيتو. پاڻيءَ ۾ پنهنجو پاڇو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ مٿي کان پيرن تائين پاڻ کي جاچڻ لڳو، ۽ چوڻ لڳو ته ”واه، منهنجا سڱ ته ڪهڙا نه سهڻا آهن! اهڙن سهڻن سڱن ڪري منهنجو سڄو مٿو ڪيترو ته سهڻو نظر اچي ٿو! جيڪڏهن منهنجا سڀ عضوا اهڙا سهڻا هجن، ته جيڪر پاڻ جهڙو ڪنهن کي به نه پانين، پر افسوس جو منهنجا پير وري اهڙا ٻچڙا آهن، جن کي ڏسندي مان پيو لڳي ٿيان! جيتوڻيڪ، ڪي ماڻهو چوندا آهن ته منهنجا پير تڪي ڊوڙ لاءِ ڏاڍا سُٺا آهن، پر آءُ انهن جي ڪوجهاڻيءَ ڪري پيرن کي ٻچڙو ٿو چوان. اهڙا ٻچڙا پير مون کي نه هجن ها ته ڏاڍو چڱو هو!“ جيئن ئي هرڻ اهي ڳالهيون پئي ڪيون، تيئن ڪي شڪاري ۽ گُٽا، هرڻ کي ڏسي اُن ڏانهن اچڻ لڳا. هرڻ هنن کي جو ايندو ڏٺو سو ڊڄي وئي ڀڳو پر گهاتن وٽن مان ڊوڙندي سندس سڱ وٽن جي تارين ۾ ڦاسي پيا. ڪتن جي پهچڻ تائين هرڻ اُتي ڦاٿو پيو هو. جڏهن هرڻ کي پنهنجي موت جي پڪ ٿي، تڏهن چيائين ته ”آءُ ڪهڙو نه نڀاڳو آهيان جو جن سڱن جي ساراهه ٿي ڪير اُنهن مون کي موت ڏنو ۽ جن پيرن کي ٻچڙو سڏيم ٿي، انهن مون کي چوٽڪارو ٿي ڏياريا!“

❦❦❦

What is worth most is often valued least.

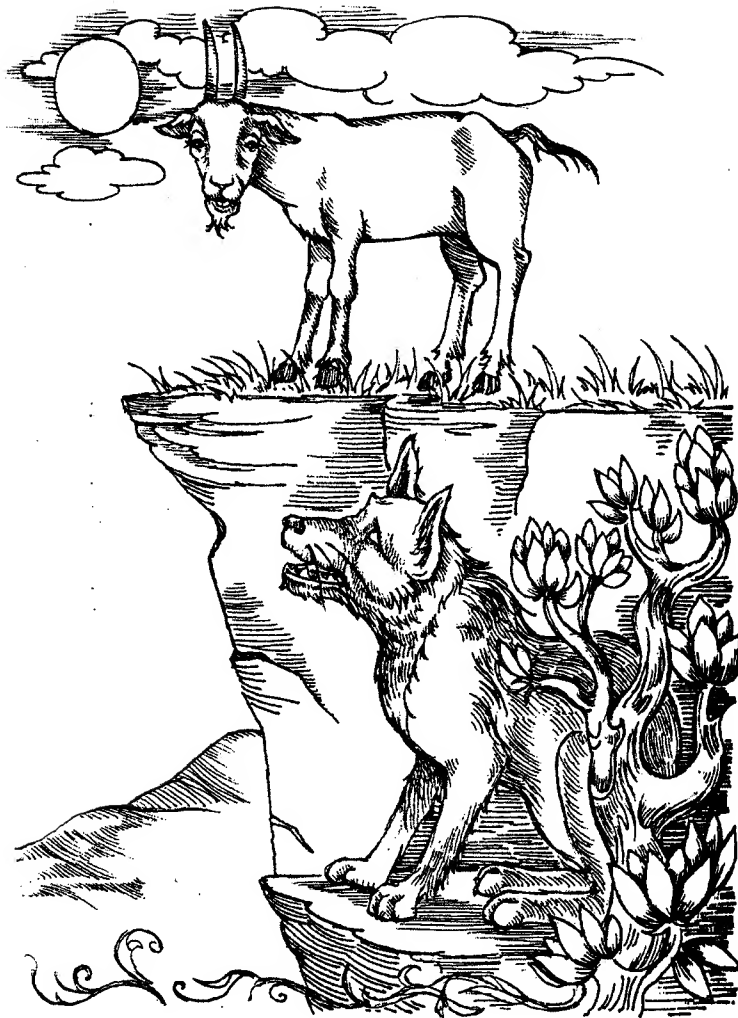

آکاڻي نجومِيءَ جي

هڪڙو نجومِي. سدائين. رات جي وقت تارن کي ڏسڻ لاءِ گهمندو
 رهندو هو. هڪڙيءَ رات، جيئن ئي هو شهر کان ٻاهر گهمي رهيو هو
 ۽ سندس سڄو ڌيان آسمان طرف هو ته ايتري ۾ ڪا ڪڏ آڏو آيس،
 ۽ اُن ۾ ڪري پيو. ڪڏ ۾ ڪرڻ ڪري. هن وٺي دانهن ڪئي. سندس
 دانهن ٻڏي هڪڙو ماڻهو هن وٽ آيو ۽ ساري ڳالهه پڇيائينس.
 سڄي ماجرا ٻڌي، انهيءَ ماڻهوءَ چيو ته ”اي سائين! جڏهن تون
 آسمان ڏانهن ڌيان ڪندو آهين، تڏهن تنهنجي پيرن هيٺان
 جيڪو موجود هوندو آهي، ان کي به نه ٿو ڏسين؟“

*You can look at the stars,
 but watch where you're going.*

آکاڻي بگهڙ ۽ ٻڪريءَ جي

هڪڙي بگهڙ ڏٺو ته هڪڙي ٻڪري هڪ اهڙيءَ اوچيءَ ٽڪريءَ جي
جي چوٽيءَ تي پهچي وئي آهي. جتي آءُ نه پهچي سگهندس. انهيءَ
ڪري ٻڪريءَ کي منٿ ڪندي چيائين ته ”متان انهيءَ اُپيءَ
ٽڪري تان پير ترڪي پويئي، انهيءَ ڪري چڱو آهي ته ٿورو هيٺ
لهي اچ. هتي جو گاهه انهيءَ ٽڪريءَ واري گاهه کان وڌيڪَ منوءَ
وڏو آهي! ٻڪريءَ جواب ڏنس ته ”مون کي معاف ڪر، چو ته تون مون
کي منهنجي کاڌي لاءِ، نه پر پنهنجي کاڌي لاءِ سڏي رهيو آهين!“

The advice of an enemy is not to be trusted.

آڪائي چوڪر ۽ ڏنگئي جي

هڪڙي چوڪر ٻنيءَ ۾ پئي راند ڪئي. ته ڏنگئيءَ جي ٻوٽي تي وڃي
هٿ پيس. سو انهيءَ سور کان جلدي گهر ڊوڙي اچي ماءُ کي چيائين ته
”ڪني ٻوٽي کي ٿورو هٿ لاهڻ ته ڏنگي وڌو اٿس!“ ماءُ چيس ته
”انهيءَ ذري هٿ لڳائڻ سان ڏک پهتو اٿئي. ته زور ڏئي سڄي ٻوٽي
کي هٿ سان قابو ڪري جهل. ته توکي ڪانه ڏڪائيندي!“

Hold strongly to what you want.

آکاڻي گڏهه ۽ سندس ڪاهيندڙ جي

هڪڙي گڏهه کي سندس ڏٺي واٽ تان ڪاهيو پئي ويو. ٿورو پنڌ هلي، گڏهه کي ڄا آئي ڳوجڪي، سو واٽ ڇڏي پاسي واري ڪامي جي ڪنڌيءَ ڏانهن ڀڙڪيو. ذري گهٽ ويڃي ٿي ڪاهيءَ ۾ ڪريو ته ڏٺيءَ سٺ ڏٺي پڇ مان جهلي ورتس ۽ ٻاهر ڇڪڻ لڳس. پر گڏهه کي اچي هوڏ ڪنيو سو سڀڄي بيهي رهيو ۽ لڳو ايتي پاسي پاڻ ڏانهن مالڪ کي ڇڪڻ. تڏهن ڏٺيءَ به ڪٿي هن مان هٿ ڪڍيا ۽ چيائينس ته ”جي تون ڏٺي ٿئين، ته پنهنجو چاڙهو ڪهڙو؟“

A willful beast must go his own way.

آکاڻي ڏيڌر ۽ لومڙ جي

هڪڙي ڏيڌر کي ڪنهن ڏينهن اچي ريڇڪ ڪنيو سو ڏاڍو آڪرو ٿي، ٽپ ڏئي تلاءَ کان ٻاهر نڪري آيو ۽ ڪنڌيءَ تي واريءَ جي هڪ ڌڙي تي ڪانڊيري جي پاڇولي ۾ ويهي وئي 'تان تان' ڪرڻ لڳو. ان تي ڪيترا جانور جهنگ مان نڪري آيا. ڏيڌر ڏاڍي ڦونڊ ۾ ڀرجي، سڀني کي چوڻ لڳو ته "پاڻرو! آءٌ تازو پاتال مان حڪمت جو وڏو امتحان ڏئي آيو آهيان. تمام قابل ۽ ڏاهو حڪيم آهيان. ڪهڙي به بيماري هجي ته آءٌ جهٽ پٽ چُٽائيندس!" ڏيڌر صاحب اهڙي ته زوردار تقرير ڪئي، جو سڀني جانورن هن جي ڏاهپ تي واہ واہ ڪئي، ۽ جيڪي ٻُڌائون، ان تي ويساھ رکي، ڏاڍا خوش ٿيا. نيٺ هڪڙي لومڙ کان رهيون ٿيون سو ڏمرجي پيڇڻ لڳس ته "اڙي حڪيم صاحب! هيڏي ساري ڪهاڻي جيڪا بيان ڪري وئين سا ته نيڪ، پر تنهنجا پنهنجا حال اهي آهن، جو تنهنجو ڄاڙيون لپن ڪونه، تنهنجو منهن ڏٻرو ۽ ڦڪو، تنهنجو بدن ڊٻڙ جنهن تي ڊٻڙ ٽڪا ٿيا پيا آهن. جڏهن تو وٽ پنهنجي لاءِ ڪو علاج ڪونهي، ته پڻ جاڏڪ ۽ بيماريون ڪيئن ختم ڪندين؟" ان تي ڏيڌر ڏاڍو لهجي ٿيو. ۽ ٽپ ڏئي وري وڃي تلاءَ ۾ پيو.

❦

Physician, heal thyself.

آکاڻي سمنڊ ۽ ندين جي

هڪ ڀيري سڀئي ننڍيون وڏيون نديون، ميڙ ڪري سمنڊ وٽ آيون، ۽ اُن کي ڏوراپو ڏئي چوڻ لڳيون ته ”اڙي سمنڊ! اسين تمام گهڻو منو پاڻي گڏ ڪري تو ۾ آڻي وجهون، پوءِ تون ان کي ڪارو ۽ ڪسارو ڪريو ڇڏين، سو چو؟“ سمنڊ ڏٺو ته هي نديون آهن نادان، سو رڳو ايترو چيائين ته: ”اديون! هاڻي جيڪڏهن اوهان کي منهنجي اها ڳالهه نٿي وڻي، ته هن کان پوءِ ڪٿي مون ۾ پنهنجو پاڻي نه وجهو ۽ مهرباني ڪري آئيندي مون کان پري رهجو!“

*Some people find fault even with
the things that benefit them.*

آکاڻي جهنگلي سوئر ۽ لوڪڙ جي

هڪڙي جهنگلي سوئر پنهنجن وڃن کي وڻ تي گسائي ٽڪو پئي
 ڪيو. ايتري ۾ هڪڙو لوڪڙ اچي لانگهائو ٿيو. تنهن پڇيس ته ”تون
 هي ڇا ٿو ڪرين هن وقت ته نڪي آهن گُتا، نه ڪو شڪاري ۽
 نڪي پيو ڪو دشمن ويجهو. پوءِ وڃ ٽڪا چويو ڪرين؟“
 سوئر ورائيو ته ”پائو لوڪڙ! تون چوين سچ ٿو پر جيڪو جو ڪو
 اچڻو آهي اُن لاءِ هيٺ ٿي تياري ڪري ٿو ڇڏيان. پوءِ اُن وقت
 هيءُ ڪم ڪرڻ بدران پيو ڪم ڪندس.“

Prepare your defenses before the enemy appears.

آکاڻي بگهڙ جي، جنهن

رڍ جو ڪيو ويس

هڪڙي بگهڙ اهو خيال ڪيو ته ”جيڪڏهن ڪنهن طرح رڍن سان گڏ گذارجي، ته گذران خوب ٿيندو.“ سو انهيءَ ارادي سان، ڇا ڪيائين، جو رڍ جو ويس ڌاري ڌڻ سان گڏجي ويو. پوءِ اهو بگهڙ اهڙيءَ طرح رڍن جي ڌڻ سان گڏ چرندو رهيو جو ريڍار کي به خبر ڪانه پئي ته ڪو بگهڙ به رڍن سان گڏيو وڃي. آخر هڪ رات بگهڙ به رڍن سان گڏ واڙي ۾ پورجي ويو. اتفاق سان، ريڍار کي ڪاٺ لاءِ ڪارڊ ٿي ڪپي، سو واڙي ۾ آيو ۽ پل کان بگهڙ کي رڍ ڄاڻي ڪهي وڌائين ان طرح بگهڙ حياتي وڃائي.

The wicked often fall into their own traps.

آڪائي بگهڙ ۽ گهوڙي جي

هڪڙو بگهڙ گهمندي گهمندي جَوَن جي پٺيءَ تائين وڃي پهتو پر جَوَ ڪائي نه سگهيو. انهيءَ ڪري جَوَن کي ڇڏي اڳتي هليو. وات ۾ گهوڙو گڏيس ته ان کي منتون ڪري چيائين ته ”مون سان گڏ جي انهيءَ پٺيءَ ۾ هل، جتي تمام گهڻا جَوَ موجود آهن، مون هڪڙو داڻو به نه کائڻو آهي، ۽ سڀ تولا ۽ بچايا اٿم ڇو ته تون جڏهن چرين ٿو ته تنهنجي ڏندن جو آواز مون کي راڳ وانگر ڏاڍو سُٺو ٿو لڳي!“ گهوڙي جواب ڏنس ته ”تون چالاڪ برابر آهين، پر آءٌ ڄاڻان ٿو ته جيڪڏهن بگهڙ جَوَ ڪائي سگهن ها، ته تون ڪنهن جي مزي لاءِ پيٽ کي ٻُڪ ڪونه ماريين ها!“

*There is no virtue in giving to others
what is useless to oneself.*

